

نزدیکی آنکارا به مسکو، رابطه استراتژیک با هشدار به غرب

سمیت ایدیز می نویسد: با لحاظ کردن تجربه تیرگی یک شبه روابط دو جانبه با سرنگونی جنگنده روسی و اختلافات جدی فی ما بین طرفین در موضوعات مهم بین المللی، به نظر می رسد که آینده شراکت استراتژیک ترکیه با روسیه صرفا به خاطر عصبانیت از غرب مطرح شده و چندان هوشمندانه نیست.

به گزارش آران نیوز به نقل از دیپلماسی ایرانی، به نظر می رسد که روسیه بیش از هر کسی دیگری از کودتای ۱۵ ژوئیه منتفع شده است. روسیه گسترش احساسات ضد آمریکایی و ضد اروپایی از سوی حامیان رجب طیب اردوغان را یک فرصت استراتژیک برای خود می بیند.

بسیاری از مردم ترکیه به این باور رسیده اند که آمریکا در کودتا دست داشته است. آزاد بودن فتح الله گولن در پنسیلوانیا و امتناع آمریکا از استرداد وی، ترک ها را به این نتیجه رسانده است.

همین باورها باعث شده که تقاضا برای نزدیکی به روسیه و جایگزین کردن آن به جای آمریکا، اروپا و ناتو بالا رود. مسکو نیز به نظر می رسد که از نزدیک این تحولات را رصد می کند. بدین ترتیب توجه عمومی به دیدار اردوغان و پوتین در نهم آگوست معطوف خواهد شد.

فضای سیاسی حاکم میان دو کشور در حال حاضر نیز مساعد گسترش پیوندها است. آنکارا و مسکو پس از چندین ماه تیرگی روابط به دنبال سرنگونی جنگنده روسی از سوی ترکیه، به بهبود روابط پرداخته اند.

خلبان جنگنده در این حادثه کشته شد. با وجود آن که ترکیه مداوما ادعا می کرد که جنگنده روسی بدون اطلاع وارد حریم هوایی آن شده بود، اردوغان بابت این موضوع از روسیه عذرخواهی کرد. در این نامه عذرخواهی رئیس جمهوری ترکیه روسیه را کشور دوست و متحدی استراتژیک خوانده بود.

ضررهای اقتصادی که ترکیه به خاطر تحمل تحریم های اقتصادی از سوی روسیه با آن مواجه شد و کاسته شدن از قدرت آن در سوریه، اردوغان را سرانجام مجبور به عذرخواهی کرد.

کودتای نافرجام ترکیه هم اهمیت روسیه را برای نزدیکان اردوغان افزایش داد. برخی از حلقه های حامیان اردوغان خواهان گسترش پیوندهای استراتژیک با روسیه و جایگزینی آن با ناتو، آمریکا و اروپا شده اند.

در جریان کودتا روسیه با آینده نگری بیشتری نسبت به اروپا و آمریکا، اولین کشوری بود که کودتا را محکوم کرد.

تعطل اروپا در واکنش نشان دادن به کودتا، خشم ترکیه را برانگیخته است. دیدگاه فرماندهان ارتش این است که انزجار اروپا از اردوغان مانع حمایت صریح آن از دولت منتخب مردم شده است.

موضع انتقادی اروپا نسبت به سرکوب متهمان به مشارکت در کودتا از دیگر دلایلی شکل گرفتن تمایلات غرب ستیزانه در ترکیه است.

برخی از رسانه ها نیز مدعی شدند که روسیه به اردوغان نسبت به بروز کودتا هشدار داده بود.

در این میان، ترکیه هم مدعی شده است که سرنگونی جنگنده روسی از سوی یک خلبان خودسر انجام شده که جزئی از کودتاگران بوده است.

با این وجود اشارات و شواهدی وجود دارد که نشان می دهد که علی رغم اینکه روسیه فکر می کند هم اکنون دست بالا را دارد و سعی می کند بیشترین امتیازها را از آنکارا بگیرد، هنوز با مشکلات زیادی رو به رو است.

لاوروف معتقد است که بیشتر مسائل به نوع همکاری دو کشور در مورد سوریه بستگی دارد. به گفته وزیر امور خارجه روسیه: «طی مذاکرات در مورد بحران سوریه، ما شواهد زیادی ارائه دادیم که ثابت می کرد از خاک ترکیه برای ارسال تجهیزات به تروریست ها در سوریه استفاده می شد. این شواهد هنوز روی میز است.»

با این وجود، با توجه به تنش های فزاینده روسیه با غرب، برخی معتقدند که بعید است پوتین حاضر باشد این فرصت را برای دور کردن ترکیه از غرب از دست بدهد.

به گفته روزنامه روسی پراودا، روسیه نباید به اردوغان اعتماد کند، اما نمی توان شک کرد که رئیس جمهور ترکیه هم اکنون به دنبال گسترش پیوندهای خود با روسیه است. این مهم ترکیه را تبدیل به متحد روسیه در تلاش برای ایجاد شکاف در یکپارچگی غرب می کند.

به گفته «هاکان اکسای» خبرنگار ترک مقیم روسیه، روسیه مهم ترین کشوری است که اگر ترکیه تصمیم بگیرد پیوندهای استراتژیک خود را با غرب تضعیف کند، می تواند به سمت آن برود.

اکسای می گوید: «اگر آنکارا بتواند سیاست خود در مورد سوریه را به مسکو نزدیک کند، سایر موانع لاینحل نخواهند بود.»

وی معتقد است که مسکو حاضر است دعاوی خود در مورد کمک ترکیه به داعش را کنار گذاشته و در موضع خود در مورد کردهای سوریه هم به نفع ترکیه تجدید نظر کند.

با این حال، همه انتظارات ترکیه و روسیه برای رسیدن به سطح پیوند استراتژیک باید با نگاهی واقع گرایانه بررسی شود.

برای فائق آمدن بر این مشکلات، ترکیه که هم اکنون در موقعیت پایینی تر قرار دارد باید به شدت جهت گیری سیاست خارجی خود را تغییر دهد. این تغییر باید تا اندازه ای باشد که به یک سیاست خارجی خلاف آنچه حامیان اسلام گرای اردوغان یا ناسیونالیست ها می خواهند، برسد.

به عقیده «اونال سویکوز»، یکی از سفرای سابق ترکیه، این کشور به شدت از کودتا شوکه شده و سعی دارد با القای ایده نزدیکی به روسیه در واقع به غرب هشدار دهد.

اونال سویکوز معتقد است: «چرخش به سوی روسیه تضمین کننده منافع دراز مدت ترکیه نیست. البته این بدان معنی نیست که ما نباید روابط حسنه با روسیه داشته باشیم. بلکه، بر عکس این روابط باید تعمیق یافته و گسترش یابد. به نظر من مهم ترین موضوعی که در دیدار دو جانبه دو رئیس جمهور باید مطرح شود، موضوع انرژی است.»

وی همچنین اشاره می کند که در حال حاضر از مهم ترین اهداف روسیه تضعیف ناتو است و ترکیه نباید اجازه بدهد در این راستا مورد سوء استفاده قرار بگیرد.

با لحاظ کردن تجربه تیرگی یک شبه روابط دو جانبه با سرنگونی جنگنده روسی و اختلافات جدی فی ما بین طرفین در موضوعات مهم بین المللی، به نظر می رسد که آینده شراکت استراتژیک ترکیه با روسیه صرفا به خاطر عصبانیت از غرب مطرح شده و چندان هوشمندانه نیست.